

TILLSYNSPLAN FÖR RASEBORGS STADS MILJÖSKYDD 2021–2024

Utfärdad med stöd av 168 § i miljöskyddslagen (527/2015)

Godkänd i miljö- och byggnadsnämnden 18.08.2021
I kraft 27.08.2021

Innehållsförteckning

Inledning	3
Tillsynens verksamhetsområde och miljöförhållanden samt verksamheter som medför risk för förorening	4
Grundvattnens status	5
Tillsyn över efterlevnaden av miljöskyddslagen	6
Tillståndspliktiga, anmälningsskyddade och registrerade anläggningar	6
Anmälningar enligt miljöskyddslagen (MSL 118–120 §)	8
Föreskrifter för förhindrande av förorening (MSL 180 §)	8
Inspektion vid olyckor, olägenheter och överträdelser	8
Tillsyn över miljöskydds-föreskrifterna	9
Tillsyn över avloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (MSL 16 kap)	9
Lagring och spridning av gödsel	9
Tillsyn över avfallslagen	10
Tillsyn enligt 124 § i avfallslagen	10
Tillsyn över avfallshanteringsföreskrifterna	12
Osnygghet och nedskräpning av miljön	12
Tillsyn enligt övrig lagstiftning	13
Marktäktslagen	13
Tillsyn över kemikalielagen	13
Miljöskyddslag för sjöfarten	13
Lag om friluftsliv	14
Lag om vattentjänster	14
Vattenlagen	14
Terrängtrafiklagen och sjötrafiklagen	15
Naturvårdslagen	15
Lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter	15
Markanvändnings- och bygglagen	16
Lag om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden	16
Ordnande av tillsynen	16
Bedömning av miljörisker och tillsynsklasser för verksamheterna	18
Utarbetande av tillsynsprogrammet och utvärdering av dess genomförande	22
Inspektionsförfarande vid olyckor, olägenheter och tillståndsöverträdelser	23
Organisering av tillsynen och dess resurser	24
Samarbete mellan myndigheter i fråga om tillsynen	25
Uppdatering av tillsynsplanen	26

Inledning

Syftet med miljötillsynen som allmän tillsynsmyndighet är att säkerställa att lagar, förordningar samt myndighetstillstånd och -föreskrifter i anslutning till miljön iakttas i kommunen. Detta görs genom att observera de miljökonsekvenser som människors och företags verksamhet medför samt genom att bevaka det allmänna intresset i enlighet med den till myndighetens beslutanderätt hörande miljö- och avfallslagstiftningen. Tillsynsåtgärderna baserar sig alltid på lagar och bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa. I många ärenden är den kommunala tillsynsmyndigheten den enda beslutsföra myndigheten.

Enligt 167 § i **miljöskyddslagen (MSL; 527/2014)** ska tillsynsmyndigheten ordna tillsynen över efterlevnaden av denna lag samt bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den så att tillsynen är högklassig, regelbunden och effektiv och baserar sig på en bedömning av miljörisker. Tillsynsmyndigheten kan ställa sina uppgifter i angelägenhetsordning om det är nödvändigt för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna.

Enligt 168 § i miljöskyddslagen (527/2014) ska den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten för den regelbundna tillsynen enligt denna lag göra upp en plan för sitt område (tillsynsplan). Bestämmelser om tillsynsplanens innehåll finns i 28 § i statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014), bestämmelser om periodiska inspektioner och riskbedömning i 29 § och bestämmelser om utarbetande av tillsynsprogram i 30 §.

Den lagstadgade tillsynsplanen gäller tillsynen över efterlevnaden av miljöskyddslagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den. Tillsynsplanen ska ses över regelbundet. Om miljöförvaltningsmyndigheten så önskar kan den sammanställa sina tillsynsuppgifter också enligt andra författningar i samma plan.

Utöver tillsynsplanen ska den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten utarbeta ett tillsynsprogram för periodiska inspektioner och annan regelbunden tillsyn över miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga verksamheter. Tillsynsprogrammet ska innehålla uppgifter om de objekt som tillsynen gäller och om de tillsynsåtgärder som vidtas i fråga om dem. Kontrollfrekvensen bestäms utifrån en bedömning av miljöriskerna. Tillsynsprogrammet ska hållas uppdaterat.

Enligt 124 § i avfallslagen (646/2011) ska tillsynsmyndigheterna med regelbundna intervaller och på lämpligt sätt inspektera anläggningar och företag som bedriver verksamhet där avfall behandlas i en anläggning eller yrkesmässigt, där det uppkommer farligt avfall, där avfall transporteras eller insamlas yrkesmässigt, där man fungerar som avfallsmäklare eller där man genomför internationella transporter av avfall. Av dessa uppgifter ansvarar den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten för tillsynen över den yrkesmässiga insamlingen av avfall samt för behandlingen av avfallet i en anläggning eller yrkesmässigt till den del dessa hör till de kommunala tillsynsobjekt som avses i miljöskyddslagen. I fråga om anläggningar eller företag där

det uppkommer farligt avfall är tillsynsansvaret odelat och måste avtalas från fall till fall med Närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM) i Nyland.

Denna tillsynsplan behandlar den tillsyn som ingår i miljöförvaltningsmyndighetens befogenheter och som utförs i Raseborgs stad med stöd av miljöskydds-, avfalls- och andra lagar.

Vid utarbetandet av tillsynsplanen har miljöministeriets "Anvisningar för miljötillsynen" (Miljöförvaltningens anvisningar 2/2016) samt Kommunförbundets "Ohje kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman laatimiseen" (på finska)(Kommunförbundet 2016) beaktats.

Tillsynens verksamhetsområde och miljöförhållanden samt verksamheter som medför risk för förorening

Raseborgs stads miljöförvaltningsmyndighet svarar tillsammans med NTM-centralen i Nyland för tillsynen över efterlevnaden av miljöskyddslagen och andra lagar som hör till dess befogenheter i Raseborg. Raseborgs stad har ca 27 540 invånare (Statistikcentralen 2019). Områdets areal är 2 178 km², varav cirka 1 035 km² är vattenområden. Tätortsområden är Bromarv, Finnäs, Fiskars, Harparskog/Skogby, Karis centrum, Svartå, Billnäs, Pojo kyrkby, Ekenäs centrum, Tenala och Åminnefors.

Raseborgs stad har en stor areal, mycket glesbygd och ett stort antal grundvattenområden. Andra särdrag i området är den långa strandlinjen, skärgårdsområdena och det stora antalet fritidsbostäder (cirka 6 400). På Raseborgs område finns rikligt med naturskyddsområden samt hotade och fridlysta arter och andra värdefulla naturobjekt. Totalt finns det över 150 naturskyddsområden i Raseborg. Det finns 15 Natura 2000-områden.

Det har uppskattats att det i Raseborg finns cirka 130 små och medelstora företag/verksamheter som inte behöver miljötillstånd men som bedöms utgöra en risk för miljön. Sådana icke tillståndspliktiga verksamheter är bland annat bilverkstäder, vinterförvaring av båtar, hamnar, små djurstall, reningsverk osv. Uppgifterna om och registren över dessa verksamheter är bristfälliga och preciseras inom ramen för tillgängliga resurser. En stor del av de små och medelstora företagen finns också på viktigt grundvattenområde, vilket ökar behovet av tillsyn. Vid riktandet av inspektioner till dessa företag utnyttjas bl.a. skyddsplanen för Raseborgs grundvattenområden (Ramboll 2013). I Raseborg har också fastigheternas cisterner för eldningsolja uppskattats utgöra en risk för miljön och i synnerhet för grundvattnet. År 2012 fanns det cirka 440 oljecisterner i användning på grundvattenområde i Raseborg (Ramboll).

Miljöförvaltningens datasystem för markens tillstånd är en databas i vilket förorenade markområden i Finland, dvs. ställen där skadliga ämnen har kommit ut eller kan ha kommit ut i marken, sparas. I fråga om objekten ligger tyngdpunkten på södra Finland och kustområdena – med andra ord på de områden där det finns mest industri- och företagsverksamhet samt störst befolkningstäthet. På Raseborgs

område finns det cirka 249 objekt, varav 16 är objekt som ska bedömas eller saneras och 103 objekt som behöver utredas (läget 12.4.2021).

Grundvattnens status

Områdets grundvattenresurser är rikliga i förhållande till folkmängden. Karakteristiskt för grundvattnet är dess rörlighet: om skadliga ämnen kommer ut i grundvattnet kan de spridas långt och hamna i en vattentäkt. För detta ändamål har viktiga områden för grundvattenbildningen fastställts och på dessa bör särskild försiktighet iakttas.

I Raseborg finns 53 grundvattenområden som klassificerats som viktiga med tanke på vattenförsörjningen (2019). Grundvattenområdenas totala areal är 88,55 km² och de egentliga bildningsområdenas areal 73,63 km² (Skyddsplan för Raseborgs grundvattenområden, Ramboll 2013). Grundvattenresurserna i Raseborg är koncentrerade till randbildningarna längs första och andra Salpausselkäåsen. De viktigaste vattentäkterna finns vid Salpausselkä I, liksom även centraltätorterna Karis och Ekenäs. Vid Salpausselkä II finns Tenala och Bromarv kyrkbyar.

Risker. En betydande del av industriområdena och bosättningen samt av annat byggande och övrig infrastruktur såsom tågbanor och stationsområden är belägna på viktiga grundvattenområden. I Raseborg finns också många marktäckter, varav en stor del på Salpausselkä-området.

Inom Karis grundvattenområde har oljecisterner, samt järnvägstrafiken och banhållningen, baserat på placeringen och risken för utsläpp bedömts vara de mest betydande riskobjekten (klass B). Riksväg 25 konstaterades vara den mest betydande risken (klass B) inom Björknäs grundvattenområde. Av företagsverksamheten bedömdes Kuusakoski Oy:s återvinningsanläggning och Suomen Viljava Oy:s lagerområde inom Mjölbolsta–Svartå grundvattenområde samt Tammet Oy:s metallproduktionsanläggningar inom Björknäs grundvattenområde vara de mest betydande riskobjekten (klass B), baserat på placeringen och risken för utsläpp.

Skadliga ämnen påträffas ställvis i grundvattnet som en följd av mänsklig verksamhet. Bl.a. bangården i Karis är belägen på ett bildningsområde för grundvatten och det har konstaterats att marken i området är förorenad. Eventuella förorenade markområden på grundvattenområden finns huvudsakligen inom Björknäs, Karis och Mjölbolsta–Svartå grundvattenområden. Inom Björknäs grundvattenområde finns det sammanlagt 9 möjliga PIMA-objekt (PIMA = **p**ilaantunut **ma**aperä, förorenad mark), i Karis grundvattenområde 8 och i Mjölbolsta–Svartå 4 objekt. Eventuella förorenade markområden är bl.a. tidigare bränsledistributionsstationer, skrotningsanläggningar, bilverkstäder, depåer och tvätterier. Verksamheten i områdena har kunnat orsaka förorening av mark och grundvatten, men efter att verksamheten upphört har det inte gjorts behövliga undersökningar på objekten.

En förorening av grundvattnet är ofta långvarig, eller sett ur ett människoperspektiv permanent. Man kan påverka minskningen av riskerna bl.a. genom tillståndsgivning,

tillsyn och information. Också planläggningen och planeringen av byggandet spelar en nyckelroll när det gäller att undvika nya grundvattenrisker.

Tillsyn över efterlevnaden av miljöskyddslagen

Tillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registrerade anläggningar

Miljötillstånd behövs för sådan verksamhet som det föreskrivs om i bilaga 1 till miljöskyddslagen. Miljötillstånd behövs dessutom för verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag om det är inte fråga om ett projekt som är tillståndspliktigt enligt vattenlagen, för avledande av avloppsvatten som kan orsaka förorening av dike, källa eller rännil samt för verksamhet som kan orsaka oskäligen belastning för omgivningen enligt i lagen om vissa grannelagsförhållanden (26/1920) 17 §.

Bränsledistributionsstationer, energiproduktionsanläggningar, asfaltstationer samt dessutom kemiska tvätterier och anläggningar där organiska lösningsmedel används är registreringspliktiga verksamheter. Bestämmelser om dessa finns i bilaga 2 till miljöskyddslagen. Verksamheten registreras i miljöskyddets datasystem.

En del av de verksamheter som tidigare var miljötillståndspliktiga har fr.o.m. 1.2.2019 överförts till en ny anmälningspliktig kategori (MSL 115 a §), som är ett något förenklat förfarande (gäller nya anmälningar). På samma sätt är distributionsstationerna fr.o.m. 1.1.2020 i huvudsak registreringspliktiga, vilket i registreringsskedet medför klart mindre arbete än beviljande av miljötillstånd, men behovet av tillsyn förblir detsamma. Tröskeln för miljötillstånd för verksamheter har också höjts i flera omgångar, vilket har lett till att aktörer har fallit bort, men samtidigt har objekt överförts från staten till kommunen, så det har knappt skett någon nettoförändring i fråga om tillsynsobjekten.

I Raseborg finns det sammanlagt 58 miljötillståndspliktiga eller registreringspliktiga verksamheter som omfattas av den kommunala miljövårdsmyndighetens

tillsynsansvar. Av dessa är 38 miljötillståndspliktiga, 2 anmälningspliktiga och 18 registrerade (läget 12/2020; tabell 1).

Tabell 1.

Miljötillståndspliktiga anläggningar som står under tillsyn (underindelningen baserar sig på MSL tabell 2 i bilaga 1 och MSL 27 §)	Antal objekt	- varav på grundvattenområde
Utvinning av malmer eller mineraler eller marktäkt	7	1
Tillverkning av mineralprodukter	2	1
Djurstall eller fiskodling	10	1
Trafik	1	
Hantering av avfall yrkesmässigt eller vid anläggning samt hantering av avloppsvatten	16	
Annan verksamhet, skjutbanor, blästring, nöjesparker, krematorier, gödselbruk	2	1
Miljötillståndspliktiga sammanlagt	38	4
Allmänt anmälningsförfarande (MSL 10 a kap. samt bilaga 4)	Antal objekt	
Utomhus belägen skjutbana för avfyran av högst 10 000 skott per år och utan bana för hagelgevärsskytte.	2	
Registreringspliktiga verksamheter som står under tillsyn (underindelningen baserar sig på bilaga 2 till MSL, och 27 §)	Antal objekt	
Energiproduktionsanläggning med en sammanlagd bränsleeffekt på minst 5 MW men mindre än 50 MW	1	
Asfaltstation	1	
Distributionsstation för flytande bränsle med en total bränsletankvolym på minst 10 m ³	16	
Registreringspliktiga verksamheter sammanlagt	18	
Alla verksamheter sammanlagt (läget 12/2020)	58	4

Bland de tillstånds- eller registreringspliktiga verksamheterna finns det sett till antalet flest avfallshanterare (16), såsom insamling/hantering av skrot samt jordavstjälningsplatser, och distributionsstationer (16).

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har 56 miljötillståndsobjekt i Raseborg (datasystemet Ylva 12/2020), av vilka största delen hör till kategorin "hantering av

avfall yrkesmässigt eller vid anläggning samt hantering av avloppsvatten”. Utöver den primära övervakaren, dvs. NTM-centralen i Nyland, utövar också den kommunala miljövårdsmyndigheten tillsyn över dessa objekt. Den kommunala miljövårdsmyndigheten strävar också efter att delta i de periodiska inspektionerna av dessa tillståndsobjekt, och antalet inspektioner är uppskattningsvis en till fem årligen.

Anmälningar enligt miljöskyddslagen (MSL 118–120 §)

Tillfällig verksamhet eller tillställning som orsakar speciellt störande buller eller skakningar ska anmälas till den kommunala miljövårdsmyndigheten (MSL 118 §). Anmälningarna gäller huvudsakligen tillfällig krossning, bergsbrytning, byggande eller utomhusevenemang (konserter, motorsporttävlingar osv.). Miljöskyddet behandlar årligen cirka 15–25 buller-anmälningar. I allmänhet utförs inga inspektioner; det begärs bullerrapporter från konserter om de ordnas i tätbefolkade områden.

En anmälan ska göras till den kommunala miljövårdsmyndigheten om sådan kortvarig verksamhet av försöksnatur som syftar till att testa ny teknik, nytt råmaterial eller nytt bränsle, ny tillverknings- eller förbränningsmetod eller reningsanordning eller att hantera avfall yrkesmässigt eller vid anläggning för utredning av konsekvenser, användbarhet eller någon annan omständighet (MSL 119 §). Om anmälningarna fattas alltid ett skriftligt beslut. Behandlingen av anmälningarna är förenad med en inspektion. Beslutet kan innefatta rapporteringsskyldigheter om verksamhetens resultat eller bestämmelser om uppföljning av projektets miljökonsekvenser. Sådana anmälningar kommer sällan in.

Föreskrifter för förhindrande av förorening (MSL 180 §)

Den kommunala miljövårdsmyndigheten kan meddela enskilda förelägganden i syfte att hindra föroreningar (MSL 180 §) för andra än tillståndspliktiga eller registreringspliktiga verksamheter. Under de senaste tre åren har ett sådant föreläggande meddelats en liten fjärrvärmeanläggning.

Inspektion vid olyckor, olägenheter och överträdelser

En olycka, en anmälan om olägenhet eller bristande efterlevnad av tillstånd kan medföra olägenhet för hälsan eller annan betydande förorening av miljön eller risk för sådan. I sådant fall ska tillsynsmyndigheten inspektera verksamheten eller utreda saken på något annat ändamålsenligt sätt. (MSL 169 §)

I dessa situationer utförs inspektionen eller utredningen av ärendet utifrån en situationsbedömning från fall till fall och åtgärder vidtas vid behov omedelbart.

Om ärendet har anhängiggjorts skriftligen, meddelar miljö- och byggnadsnämnden parten vid behov ett överklagbart beslut. Muntliga och anonyma anmälningar sköts enligt prövning. I vissa fall kan tillsynen bli en långvarig process som kan ta upp till flera år, särskilt om det är nödvändigt att använda förvaltningstvång. Antalet ärenden

som anhängiggjorts av kommuninvånarna och som sköttes med stöd av MSL var minst 60 under år 2020.

Vid överträdelser kan det också vara fråga om tillståndspliktig verksamhet som bedrivs utan miljötillstånd. Då ska miljöförvaltningsmyndigheten uppmana verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd och vid behov avbryta verksamheten under ansökningsprocessen.

Tillsyn över miljöskyddsföreskrifterna

Enligt miljöskyddslagen får kommunen för verkställigheten av denna lag meddela sådana allmänna föreskrifter som är påkallade av de lokala förhållandena och som gäller kommunen eller någon del av den (MSL 202 §).

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kan av grundad anledning bevilja undantag från bestämmelserna. Tillsynsuppdrag uppkommer också på basis av besvär och anmälningar om olägenheter som hänför sig till miljöskyddsföreskrifterna.

I Raseborgs miljöskyddsföreskrifter ingår bestämmelser om bl.a. hantering av buller-, damm- och rökolägenheter, oljetankar, avloppsvatten och vattenskydd, jordvärmesystem och små djurstallar.

Tillsyn över avloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (MSL 16 kap)

Ikraftträdandet av förordningen om avloppsvatten från glesbebyggelse 31.10.2019 medför också arbetsuppgifter för miljöförvaltningsmyndigheten. Bristfällig hantering av avloppsvatten från bosättning ökar risken för förorening av grund- och ytvatten. Utanför de kommunala avloppsnäten finns 18 % av befolkningen i Raseborg, dvs. 5 300 invånare. Dessutom finns det sammanlagt 6 400 fritidsbostäder, av vilka nästan alla står utanför avloppsnätet (Raseborgs stads plan för utveckling av vattenförsörjningen, Sweco Ympäristö Oy 2014). Grovt taget finns det alltså cirka 8 400 fastigheter utanför avloppsnätet. Antalet system för hantering av avloppsvatten från glesbebyggelse i Raseborg är inte känt. Uppgifterna är bristfälliga och preciseras inom ramen för tillgängliga resurser.

Tillsyn sker på basen av angivelser och klagomål och, om resurserna räcker till, genom stickprov på riskområden.

En behörig myndighet i kommunen kan på ansökan bevilja tillstånd att avvika från reningskraven på basnivå på stränder och grundvattenområden för högst fem år åt gången. År 2020, när frågan blev aktuell, behandlades 26 ansökningar. Det är viktigt att övervaka utlöpanget av dessa tidsfrister.

Utlåtanden i anslutning till byggandet av avloppsvattensystem ges vid behov till byggnadstillsynsmyndigheten, ca 5–15 st. per år.

Lagring och spridning av gödsel

Statsrådets förordning om begränsning av vissa utsläpp från jordbruk och trädgårdsodling, den s.k. nitratförordningen (1250/2014), gäller alla djurstallar, dvs. också dem som inte är tillståndspliktiga. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ansvarar huvudsakligen för tillsynen över nitratförordningen på grund av att

verksamheterna är lokala. Också Livsmedelsverket har ett tillsynsansvar och utövar tillsyn på basis av handlingar samt genom stickprov. Risken är bl.a. förorening av ytvatten.

Det har uppskattats att det finns cirka 90 gödselstäder i Raseborg. Dessa har inspekterats på ett heltäckande sätt senast 2006–09. Uppgifterna om och registret över dessa verksamheter är bristfälliga och preciseras inom ramen för tillgängliga resurser.

Årligen behandlas 5–10 anmälningar om s.k. lagring av stallgödsel i stack, som görs med stöd av 9 § i nitratförordningen. Utöver dessa behandlar miljöförmyndigheten årligen också ca 1–5 anmälningar om spridning av gödsel utanför den tillåtna tiden.

Tillsyn över avfallslagen

Allmänna tillsynsmyndigheter enligt 24 § i avfallslagen (646/2011) är NTM-centralen och den kommunala miljöförmyndigheten. Utgångspunkten är att tillsynsmyndigheternas befogenheter är gemensamma, men i avfallslagen finns särskilda bestämmelser om vissa uppgifter där endast en utsedd tillsynsmyndighet har befogenhet.

Den kommunala miljöförmyndighetens *inspektionsskyldighet* gäller miljötillståndspliktiga avfallshanteringsverksamheter som den utövar tillsyn över samt registreringspliktig avfallsinsamling i enlighet med avfallslagen. Internationella transporter av avfall övervakas i samband med annan inspektionsverksamhet. För periodiska besiktningar och andra tillsynsåtgärder som baserar sig på anläggningars och företags planer tas det ut en avgift enligt den taxa som miljöförmyndigheten har godkänt.

Den *allmänna tillsynen* över avfallslagen, som hör till den kommunala miljöförmyndigheten, gäller bl.a. tillsynen över anslutning till avfallshantering, tillsynen över avfallshanteringsföreskrifterna och nedskräpningsärenden. År 2020 sköttes ca 40 sådana ärenden.

I enlighet med avfallslagen kan den kommunala miljöförmyndigheten meddela beslut i ett enskilt fall som gäller verksamhet som inte är miljötillståndspliktig, om beslutet behövs för att förhindra nedskräpning eller ordna avfallshantering på lämpligt sätt (Avfallslagen 125 §). Till myndighetens uppgifter hör också tillsynen över att det enskilda beslutet iakttas och att miljön sätts i ursprungligt skick.

Tillsyn enligt 124 § i avfallslagen

Enligt avfallslagen ansvarar den kommunala miljöförmyndigheten för tillsynen över yrkesmässig insamling av avfall samt för behandlingen av avfallet i en anläggning eller yrkesmässigt, till den del dessa hör till de kommunala tillsynsobjekt som avses i miljöskyddslagen.

Enligt avfallslagen är det i första hand NTM-centralen som ansvarar för tillsynen över transport- och förmedlingsverksamhet. I fråga om anläggningar eller företag där det uppkommer farligt avfall är tillsynsansvaret inte uppdelat.

Skyldigheten att utöva regelbunden tillsyn över internationella transporter av avfall trädde i kraft 1.1.2016. Den kommunala tillsynsmyndigheten ansvarar för att på basis av en riskbedömning utarbeta inspektionsplaner för inspektioner av sådana anläggningar och företag som hör till de tillsynsobjekt som den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten utövar tillsyn över och vars verksamhet är eller med fog kan antas vara förknippad med internationella transporter av avfall.

Yrkesmässig insamling av avfall

Yrkesmässig insamlingsverksamhet är bl.a. områdesvisa insamlingsplatser för avfall. Det finns tre aktörer som är införda i avfallshanteringsregistret i Raseborg och dessa har sammanlagt 401 områdesvisa insamlingsplatser.

Tillsynen övervakar avfallsmottagarens tillståndssituation och avfallstransporterna. I fråga om dessa aktörer bör vid inspektioner utredas inte bara insamlingsverksamhetens skötsel och miljökonsekvenser utan också hur avfallet hanteras vidare.

Tillsynen grundar sig för närvarande på anmälningar från kommuninvånarna.

Hantering av avfall yrkesmässigt och vid anläggningar

Den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens inspektionsskyldighet gäller miljötillståndspliktiga avfallshanteringsverksamheter som den utövar tillsyn över.

Tillsynen över anläggningarna planeras så att man i tillämpliga delar utnyttjar det verktyg och den kontrollfrekvens som använts vid riskbedömningen av tillsynen enligt miljöskyddslagen samt de anvisningar om tillsynen som finns i miljöskyddslagen. För tillsynen görs årligen ett noggrannare tillsynsprogram, som en del av miljöskyddslagens tillsynsprogram.

Verksamhet där det uppkommer farligt avfall

Inspektionerna koncentreras till sådana verksamheter där stora mängder farligt avfall uppkommer eller där det farliga avfall som uppkommer är särskilt skadligt för miljön. Objekt där mängden och kvaliteten på det farliga avfall som uppkommer är betydande är t.ex. service och reparation av motorfordon, metallindustrin samt tillverkning av maskiner och apparater.

Vid bedömningen av tillsynsbehovet vägs den risk som placeringen medför in. De objekt som inspekteras prioriteras utifrån risk (mängd och kvalitet på det avfall som uppkommer, verksamhetens placering, störningar som uppstått, gjorda anmälningar om olägenhet osv.) Tillsynen är projektartad eller grundar sig på anmälningar av kommuninvånarna eller egna observationer.

Internationella transporter av avfall

Vid andra inspektioner som utförs enligt tillsynsplanen och med stöd av avfallslagen fästs uppmärksamhet vid anläggningarnas verksamhet, om det finns skäl att misstänka att verksamheten är förknippad med internationell transport av avfall.

Internationell transport av avfall kan gälla t.ex. kasserade blyackumulatorer, elapparat- och elektroniskrot, skrotfordon och delar av dessa. De insamlingsplatser från vilka man har konstaterat att avfall transporteras till utlandet kontrolleras och anmäls till Finlands miljöcentral.

Tillsyn över avfallshanteringsföreskrifterna

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten övervakar att de avfallshanteringsföreskrifter som utfärdats med stöd av avfallslagen iakttas. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ålägger vid behov en fastighet att ansluta sig till organiserad transport av avfall, avskiljarslam eller slam från slutna tankar, om fastigheten inte har följt avfallshanteringsmyndighetens uppmaning om att ansluta sig. Ett fåtal sådana fall anhängiggörs årligen. Tillsyn över dessa utövas på basis av angivelser, om det är fråga om privatpersoner; möjligheter till systematisk tillsyn saknas. Upprätthållandet av register hör till avfallshanteringsmyndigheten.

Osnygghet och nedskräpning av miljön

Myndigheterna får i allmänhet kännedom om nedskräpning via anmälningar om olägenhet. En inspektion är ofta nödvändig för att utreda situationen. Tillsynen över objektet kan bli en långvarig, till och med årtal lång och resurskrävande process.

Vid tillsynen över ett nedskräpat område ska man alltid beakta gränssytorna mellan dels tillsyn över den byggda miljön enligt markanvändnings- och bygglagen (MBL) och dels tillsyn över markföroreningar enligt miljöskyddslagen. För att ett ärende ska skötas effektivt är det väsentligt att flera myndigheter inte samtidigt behandlar samma ärende. Vid behov överförs ärendet till behörig myndighet (byggnadstillsynen eller NTM-centralen).

På grund av resursbrist blir man ibland tvungen att prioritera objekten. I första hand behandlas ärenden som berör farligt avfall (t.ex. skrotbilar, elektronik eller oljefat), grundvattenområden eller stora avfallsmängder.

På stadens marker städas nedskräpade områden upp av skogsbruks- eller parkavdelningen; tips som kommit till miljöbyrån styrs till dessa.

Om fallet är grovt, görs en begäran om utredning till polisen. I allmänhet förekommer årligen ett par fall som föranleder en begäran om utredning.

Kommunens ansvar i fråga om städning av nedskräpade områden

Om det inte går att reda ut vem som skräpat ned, och det är oskäligt att ålägga fastighetsägaren att städa upp, är det i sista hand kommunen som ansvarar för städningen av det nedskräpade området. NTM-centralen beslutar om städningssäligganden gällande kommunalt ägda områden. Ett ärende anhängiggörs vid behov vid NTM-centralen genom beslut av byggnads- och miljönämnden. I beslutet antecknas de åtgärder som vidtagits för att utreda ärendet samt nämndens syn på grunderna för kommunens skyldighet att städa upp.

Tillsyn enligt övrig lagstiftning

Marktäktslagen

Den kommunala miljövårdsmyndigheten är enligt 7 och 14 § i marktäktslagen (555/1981) tillstånds- och tillsynsmyndighet i fråga om täkt av sten, grus, sand, lera och mylla.

Till tillsynsarbetet enligt marktäktslagen hör inspektioner vid inledande och avslutande av täktverksamhet. Det årliga tillsynsarbetet innefattar i sin tur övriga inspektionsbesök samt granskning av de års- och kontrollrapporter som anges i tillståndet. För tillsynen över marktäktslagen uppbärs en årlig tillsynsavgift enligt marktäktstaxan. Ett separat tillsynsprogram har utarbetats för tillsynen. I Raseborg finns för närvarande 14 tillsynsobjekt.

Tillsyn över kemikalielagen

Tillsynsmyndigheter över kemikalielagen (599/2013) är bl.a. den kommunala miljövårdsmyndigheten och NTM-centralen.

Enligt 11 § i kemikalielagen hör det till tillsynsuppgifterna att utöver kemikalielagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den övervaka att

1) de villkor och förutsättningar för användningen av biocidprodukter som anges i artikel 17 i biocidförordningen (EU 528/2012) eller i ett beslut om godkännande enligt 30 § i denna lag uppfylls,

2) bestämmelserna om användningen av ämnen i artiklarna 3 och 4 i POP-förordningen (EG 1102/2008) följs,

3) bestämmelserna om användningsförhållanden för ämnen och säkerhetsåtgärder i artiklarna 14 och 37, om användningen av tillståndspliktiga ämnen i avdelning VII och om begränsningar för ämnen i artikel 67 i Reach-förordningen följs vid tillsynen enligt miljöskyddslagen över verksamheter som medför risk för förorening av miljön, till den del tillsynen gäller verksamhetsutövarers skyldighet att sörja för förebyggande och avvärande av miljöolägenheter i samband med användning och lagring av kemikalier,

4) skyldigheterna i fråga om användning och tillfällig lagring av kvicksilver, kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar i artikel 7, förbuden mot användning av tillsatt kvicksilver och kvicksilverföreningar i artikel 8 och förbuden mot användning av kvicksilver i artikel 9 i kvicksilverförordningen iakttas.

Tillsynen över kemikalielagen utövas i första hand i samband med den tillsyn som utförs med stöd av miljöskyddslagen och avfallslagen.

Miljöskyddslag för sjöfarten

Enligt miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009) godkänner den kommunala miljövårdsmyndigheten avfallshanteringsplanen för småbåtshamnar med minst 25

platser och utövar tillsyn över hamnarnas avfallshantering. Avfallshanteringsplanen antecknas i miljöskyddets datasystem. Antalet platser sänktes från 50 till 25 från och med 1.7.2021, med en övergångstid gällande avfallshanteringsarrangemang till 30.4.2022.

I Raseborg finns det 18 registreringspliktiga småbåtshamnar med minst 50 platser. Hittills har 5 avfallshanteringsplaner godkänts. Tillsynen och godkännandet av planerna har skötts projektartat. Antalet hamnar med minst 25 platser är okänt.

Lag om friluftsliv

Till kommunens uppgifter hör enligt lagen om friluftsliv (606/1973) planering, förverkligande och underhåll av friluftsleder. Miljö- och byggnadsnämndens uppgift är närmast att delta i planeringsprocessen.

Miljö- och byggnadsnämnden fungerar också med stöd av förvaltningsstadgan som myndighet för campingområden såsom avses i lagen om friluftsliv och övervakar efterlevnaden av de bestämmelser och föreskrifter i lagen om friluftsliv och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den i fråga om campingområden. En skriftlig anmälan om inrättande av ett campingområde ska göras senast tre månader innan verksamheten inleds till myndigheten för campingområden, som kan utfärda behövliga föreskrifter inom de gränser som anges i lagen, bl.a. för att förhindra sanitära olägenheter, skador i naturen, förorening eller nedskräpning av eller minskad trivsamtet i miljön.

På grund av brist på resurser har denna lag ännu inte övervakats i Raseborg; det finns ett flertal campingplatser och motsvarande områden för inkvartering, men dessa har inte registrerats och inte heller uppmanats att anmäla sig.

Lag om vattentjänster

Tillsynsmyndigheter enligt lagen om vattentjänster (119/2001) är NTM-centralen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljövårdsmyndigheten, var och en inom sitt ansvarsområde. Den kommunala miljövårdsmyndigheten övervakar att en fastighet som omfattas av anslutningsskyldigheten och som finns inom ett vattentjänstverks godkända verksamhetsområde ansluts till vattentjänstverkets vattenledning och avlopp. Den kommunala miljövårdsmyndigheten beviljar på ansökan befrielse, antingen tills vidare eller för en viss tid, från anslutningsskyldigheten för fastigheter som har rätt därtill. Beslutet om befrielse är förenat med tillsyn.

Vattenlagen

Till den tillsyn som avses i vattenlagen (587/2011) hör bl.a. inspektioner i anslutning till byggande av vattendrag, uttag av grund- och ytvatten samt dikningsärenden. Tillstånd enligt vattenlagen söks för muddring på över 500 m³ hos regionförvaltningsverket och anmälningar om småskaliga muddringar görs till NTM-centralen i Nyland. Den kommunala miljövårdsmyndigheten ger vid behov utlåtande om dessa. För byggande av jordvärmesystem kan det också behövas tillstånd enligt

vattenlagen av regionförvaltningsverket och även om dessa ges vid behov utlåtande till byggnadstillsynen.

Vid behov utförs 5–10 inspektioner per år.

Terrängtrafiklagen och sjötrafiklagen

Miljövårdsmyndigheten behandlar i enlighet med terrängtrafiklagen (1710/1995) tillstånd för återkommande eller permanent anordnande av tävlingar och träningar med motordrivna fordon i en och samma terräng. En plan för snöskoterleder ska godkännas av nämnden. Inspektioner utförs enligt behov.

Enligt sjötrafiklagen (782/2019) beviljar miljövårdsmyndigheten tillstånd för träningar och tävlingar som gäller motorfordon.

Naturvårdslagen

Med stöd av förvaltningsstadgan beslutar byggnads- och miljönämnden om sådan fridlysning av naturminnesmärken och om hävning av fridlysningen som nämns i naturvårdslagen (1096/1996).

Lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter

Den här lagen innehåller bestämmelser om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

NTM-centralen och tullen är tillsynsmyndigheter, men åtgärder vid överträdelser eller försummelse (t.ex. att förelägga en fastighetsinnehavare eller aktör att fullgöra sin skyldighet) kan också inledas skriftligt av en kommun eller samkommun på vars verksamhetsområde överträdelser eller försummelse framträder eller till vars område konsekvenserna av överträdelser eller försummelse kan utsträcka sig samt av en myndighet som övervakar allmänintresset i ärendet eller av någon annan som sköter en offentlig förvaltningsuppgift och övervakar allmänintresset i ärendet. (1709/2015, 17 §)

Miljöbyrån har, med stöd av lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986), främst ägnat sig åt rådgivning, information och koordinering av bekämpningen. Det har inte hittills setts som ändamålsenligt att ta till uppmaningar eller tvångsåtgärder. I mån av möjlighet understöds främst projekt som avser skydda särskilt värdefull natur, eller har stor betydelse för trivsel och ekonomiska värden. En hel del arbetstid har gått åt särskilt sommartid. Miljöbyrån har däremot inte befogenheter att ordna praktiska detaljer kring bekämpningen, och också talkoarrangemang har under 2021 visat sig kräva mer än en persons heltidsinsats, varför miljöbyråns personalresurser inte kan användas till detta.

Markanvändnings- och bygglagen

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar med stöd av förvaltningsstadgan i ärenden som gäller dikning (132/1999, 161 a §) samt avverkningar i fråga om tillstånd för miljöåtgärder (128 §).

Lag om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden

Den s.k. "lagen om ett enda serviceställe" trädde i kraft 1.9.2020 (764/2019). Enligt denna lag kan tillståndprocesserna på sökandens begäran samordnas om den sökande samtidig har ansökningar om följande tillstånd under behandling: miljötillstånd enligt miljöskyddslagen, tillstånd enligt vattenlagen eller tillstånd för täktverksamhet enligt marktäktslagen och 1) undantagslov enligt 31 och 48 § samt 49 § 3 mom. i naturvårdslagen, 2) bygglov enligt 125 § i markanvändnings- och bygglagen samt åtgärdstillstånd enligt 126 §, rivningslov för byggnader enligt 127 § och tillstånd för miljöåtgärder enligt 128 § i den lagen, 3) malmletningstillstånd enligt 9 § i gruvlagen samt gruvtillstånd enligt 16 § och guldvaskningstillstånd enligt 22 § i den lagen, 4) tillstånd till omfattande industriell hantering och upplagring av en farlig kemikalie enligt 23 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor samt tillstånd för tillverkning och upplagring av explosiva varor enligt 58 § i den lagen.

Regionförvaltningsverket är den samordnande myndigheten, om samordandet berör behandling av ett tillstånd enligt vattenlagen eller ett sådant tillstånd enligt miljöskyddslagen som regionförvaltningsverket avgör. I annat fall fungerar den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten som samordnande myndighet.

Ordnanande av tillsynen

Tillsynen inom miljöskyddet indelas i förhandstillsyn och eftertillsyn. Förhandstillsynen omfattar tillstånds- och anmälningsförfaranden för verksamheter som medför risk för förorening av miljön. Eftertillsynen omfattar tillsyn över efterlevnad av beslut som fattats med anledning av ansökningar och anmälningar, normal tillsyn (t.ex. tillsyn över miljöskyddsföreskrifter) samt utredning av anmälningar som gjorts av parter som utsatts för olägenhet.

Tillsynsplanen för miljöskyddet fokuserar i första hand på att planmässigt ordna tillsynsinspektioner av miljötillståndspliktiga, anmälningspliktiga (MSL 10 a kap.) och registreringspliktiga verksamheter.

Tillsynsplanen underlättar organiseringen av tillsynsmyndighetens arbetsuppgifter och ger tillsynsarbetet systematiska handlingsmodeller för olika situationer. Tillsynen över miljötillståndspliktiga, anmälningspliktiga och registreringspliktiga verksamheter består av inspektioner som delas in i systematiska periodiska inspektioner och andra inspektioner enligt behov samt kontroll av årsrapporter och kontrollresultat. Andra inspektioner utförs t.ex. med anledning av en från allmänheten inkommen anmälan om verksamheten, i olyckssituationer, i samband med en ansökan om miljötillstånd, i

samband med en registreringsanmälan eller för att ett missförhållande ska kunna konstateras vara korrigerat.

De periodiska inspektionerna genomförs i enlighet med denna tillsynsplan och det tillsynsprogram som utarbetats på basis av den. Tillsynsprogrammet består av en förteckning över anläggningar som innehåller en branschspecifik, på en riskbedömning baserad plan för de inspektioner som ska utföras under kalenderåret. Tillsynsprogrammet uppdateras årligen. Objekten i tillsynsprogrammet inspekteras enligt den tillsynsklass som fastställts för dem och tillsynen enligt programmet är avgiftsbelagd.

Verksamhet av engångsnatur som ska övervakas enligt miljöskyddslagen (MSL 12 kap.) är 1) tillfällig verksamhet eller åtgärd som orsakar särskilt störande buller eller skakningar, 2) kortvarig verksamhet av försöksnatur eller 3) exceptionella situationer. Vid en anmälan om tillfällig verksamhet eller händelse som orsakar särskilt störande buller eller skakningar görs vid behov en inspektion. Buller- och skakningsanmälningar handlar ofta om mycket kortvariga åtgärder och då har tillsynsmyndigheten begränsade möjligheter att ingripa i situationen. I synnerhet utanför tjänstetid har också polisen möjlighet att ingripa i verksamheten. Vid en anmälan om kortvarig verksamhet av försöksnatur görs en inspektion när anmälan behandlas samt då verksamheten pågår. Vid en anmälan om exceptionella situationer, såsom olyckor, driftsstörningar eller andra oförutsedda situationer som kan medföra risk för förorening av miljön eller exceptionella avfallshanteringssituationer, görs i allmänhet ett inspektionsbesök.

För att minimera miljöriskerna och förebygga miljöolägenheter är det nödvändigt att utvidga tillsynen också till icke tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga verksamheter som kan äventyra vattendrags, grundvattnets eller markens tillstånd. Tillsynen över dessa verksamheter kan genomföras som projekt när resurser finns. Sådana projekt kan omfatta djurstallar, muddringar eller bilverkstäder. Inspektioner av projektnatur kan också begränsas till verksamheter inom ett visst område, såsom grundvatten- eller strandområden.

Inspektionen avtalas i regel på förhand med verksamhetsutövaren och verksamhetsutövaren bereds möjlighet att delta i inspektionen. Vid periodiska inspektioner går man igenom bl.a. verksamhetens nuläge och utrymmen inklusive gårdsområden, miljötillståndet för verksamheten och uppfyllandet av villkoren för tillståndet, provtagningsresultat och andra utredningar och planer som verksamhetsutövarens tillståndsvillkor förutsätter samt de anmälningar som allmänheten gjort om verksamheten. Över inspektionen upprättas ett inspektionsprotokoll som sänds till verksamhetsutövaren. Uppföljningskontrollerna av de brister som upptäckts vid den periodiska inspektionen hör till tillsynen enligt tillsynsprogrammet. Tillsyn genomförs också genom granskning av de mätresultat, utredningar och planer för utsläpp eller miljökonsekvenser samt de årsrapporter om

verksamheten som krävs i miljötillståndet eller i statsrådets förordningar. En avgift kan uppbäras också för granskning av rapporter.

Befintliga resurser bör användas så att man uppnår bästa möjliga resultat ur miljösynvinkel. De begränsade resurserna förutsätter ofta att uppgifterna prioriteras.

Bedömning av miljörisker och tillsynsklasser för verksamheterna

Frekvensen för periodiska inspektioner av miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga anläggningar baserar sig på en bedömning av miljöriskerna. I tillsynsplanen indelas de miljötillståndspliktiga och registreringspliktiga verksamheterna i tillsynsklasser med hjälp av vilka den faktiska tidtabellen för tillsynens program görs upp. Stickprov används inte som metod.

Den risk som verksamheten medför har uppskattats bestå av tre olika delar: risk knuten till placering, risk för utsläpp / funktionell risk samt verksamhetens tillsynshistoria. Den till placeringen anknutna risken påverkas av om verksamheten är belägen på eller i närheten av ett område som är känsligt med tanke på miljön, eller i närheten av bosättning.

Till placeringen anknutna risker:

- grundvatten
- ytvatten
- lätt störda / känsliga objekt
- bakgrundsutsläpp

Risken för utsläpp består av mängden av och farligheten hos de material som hanteras och upplagras i verksamheten samt av de processer som används vid anläggningen och av metoder för hantering och minskning av utsläpp och risker. Den funktionella risken påverkas av hur väl villkor och andra miljöskyddsföreskrifter som

gäller verksamheten följs, antalet klagomål och deras art, de hanteringssystem för miljöskydd som används samt andra myndigheters tillsyn.

Utsläppsrisker / funktionella risker:

- verksamhetens art och omfattning
- lokaler och utrustning
- produktions- och tillverkningsrelaterade faktorer
- produktrelaterade faktorer
- transporter och lagring
- övervakning

Också tillsynshistorian beaktas när riskbedömningen görs. Med hjälp av dessa uppgifter kan man upptäcka vissa "mönster" i verksamheterna.

Tillsynshistoria:

- resultat av övervakningen
- tidigare upptäckta brister och risker

De anläggningar och verksamheter vars miljökonsekvenser, dvs. de bedömda riskerna, är störst prioriteras vid tillsynen.

Sannolikheten för att en oönskad händelse inträffar har bedömts på skalan 1 –3 (osannolik, möjlig, sannolik). På motsvarande sätt har konsekvenserna av händelsen bedömts på skalan 1–3 (ringa, skadlig, allvarlig). Bedömningen av miljöriskens

betydelse görs (liten, måttlig, stor) utifrån dessa i enlighet med tabellen nedan (tabell 2).

Tabell 2

Tabell över bedömning av miljörisk.

Risken realiserar / Föroreningens betydelse	1 Ringa	2 Skadlig	3 Allvarlig
1 Osannolik	1x1=1 liten risk	1x2=2 liten risk	1x3= måttlig risk
2 Möjlig	2x1=2 liten risk	2x2=4 måttlig risk	2x3=6 stor risk
3 Sannolik	3x1=3 måttlig risk	3x2=6 stor risk	3x3=9 stor risk

Tabell 3

Verksamheternas tillsynsklasser.

Miljö tillståndspliktiga verksamheter (underindelningen baserar sig på MSL tabell 2 i bilaga 1 och MSL 27 §)	Tillsynsklass
Utvinning av malmer eller mineraler eller marktäkt	1
Tillverkning av mineralprodukter	2
Djurstall eller fiskodling	3
Trafik	3
Hantering av avfall yrkesmässigt eller vid anläggning samt hantering av avloppsvatten	1
Annan verksamhet, skjutbanor, blästring, nöjesparker, krematorier, gödsel fabriker	3
Allmänt anmälningsförfarande (MSL 10 a kap. samt bilaga 4)	Tillsynsklass
Utomhus belägen skjutbana för avfyrande av högst 10 000 skott per år och utan bana för hagelgevärsskytte.	3
Bryggeri med en produktionskapacitet på minst 250 000 liter men under 5 miljoner liter per år och högst 300 000 liter per dygn	3
Registreringspliktiga verksamheter (underindelningen baserar sig på bilaga 2 till MSL, och 27 §)	Tillsynsklass
Energiproduktionsanläggning med en sammanlagd bränslereffekt på minst 5 MW men mindre än 50 MW	3
Asfaltstation	3
Distributionsstation för flytande bränsle med en total bränsletankvolym på minst 10 m ³	2

Risker knutna till placering, utsläppsrisker och funktionella risker poängsätts var och en med 1–3 poäng branschvis, och utifrån poängmedeltalet bestäms anläggningens tillsynsklass.

Det finns tre tillsynsklasser: Avsikten är att anläggningar i tillsynsklass 1, dvs. anläggningar med den största risken, ska inspekteras minst vart tredje år,

anläggningar i tillsynsklass 2 minst vart femte år och anläggningar i tillsynsklass 3 minst vart sjunde år (tabell 3).

Vid utarbetandet av denna tillsynsplan har verksamheternas miljörisker först bedömts branschvis. En anläggningsspecifik bedömning kan ändra tillsynsklassen och en sådan bedömning antecknas i tillsynsprogrammet.

Om det förekommer brister i verksamheten, brott mot tillståndsvillkoren eller om den årliga rapporteringen inte har gjorts eller är bristfällig, utförs extra inspektioner från fall till fall. Om verksamheten är ny eller om den befintliga verksamheten ändras väsentligt, är det skäl att skärpa tillsynen tills verksamheten uppfyller tillståndsvillkoren eller annars stabiliseras.

Syftet med tillsynen är en högklassig och effektiv tillsyn som ingriper i missförhållanden i tillräckligt god tid. Det viktigaste är att tillsynsresurserna riktas jämnt till de uppgifter som är viktigast med tanke på miljön.

Utarbetande av tillsynsprogrammet och utvärdering av dess genomförande

Tillsynsprogrammet består av en anläggningsförteckning där de planerade inspektionerna för varje anläggning listas årsvis. En anläggnings inspektionsfrekvens baserar sig på den riskbedömning som beskrivs i föregående stycke samt på de resurser som står till förfogande för tillsynen.

Alla objekt i tillsynsprogrammet har listats i en separat Excel-tabell som innehåller åtminstone följande uppgifter för varje objekt:

- verksamhet, verksamhetens namn och placering
- tillsynsklass
- datum för beviljande av miljötillstånd
- miljötillståndets giltighetstid
- placering på grundvattenområde
- datum för senaste tillsynsinspektion
- tidpunkt för följande tillsynsinspektion (år)

Ett tillsynsprogram utarbetas inom miljötillsynen årligen utifrån uppdaterade anläggningsuppgifter och riskbedömningar. Miljöchefen godkänner programmet och övervakar att det genomförs. Tillsynsprogrammet uppdateras dock kontinuerligt under året i takt med att tillsynsobjekt kommer in i programmet och också enligt de tillgängliga resurserna för tillsynen. De objekt som har upphört avlägsnas. Planerade inspektioner kan således ändras i samband med uppdateringarna.

Miljö- och byggnadsnämnden behöver inte fatta något separat beslut om godkännande av tillsynsprogrammet. Över tillsynsprogrammet och utfallet för föregående år upprättas årligen ett sammandrag, som delges miljö- och

byggnadsnämnden för kännedom. Denna sammanfattning ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- en uppskattning av hur målen har uppnåtts och antalet genomförda inspektionsbesök
- förändringar i tillsynsresurserna och antalet tillsynsobjekt
- en bedömning av tillsynens tillräcklighet och utvecklingsbehov

Offentliggörande av en detaljerad åtgärds- och objektförteckning kan försvaga uppnåendet av tillsynens mål, varför tillsynsprogrammet inte är offentligt.

Inspektionsförfarande vid olyckor, olägenheter och tillståndsöverträdelser

Enligt 169 § i miljöskyddslagen (527/2014) ska tillsynsmyndigheten inspektera verksamheten eller utreda saken på något annat ändamålsenligt sätt, om det på grund av en olycka, en anmälan om olägenhet, bristande efterlevnad av tillståndet eller av någon annan orsak finns skäl att anta att verksamheten medför olägenhet för hälsan, betydande förorening av miljön eller risk för sådan.

Om det i fråga om verksamheten samtidigt finns ett anhängigt tillståndsärende, ska inspektionen eller utredningen i den mån det är möjligt göras innan det anhängiga tillståndsärendet avgörs.

I dessa situationer och i samband med miljöskador ska myndigheten utreda bl.a. följande:

- orsakerna till händelserna
- mängden, arten och effekterna av de uppkomna utsläppen samt åtgärder för att förebygga och minska dem
- vilka andra myndigheter som har informerats
- säkerställa nödvändiga fortsatta åtgärder och åtgärder för att undvika nya motsvarande situationer
- dokumentera ärendet i tillsynssystemet.

För att återställa det lagliga tillståndet finns det flera olika metoder att använda, från uppmaning, till avbrytande av verksamheten. Vid valet av metod ska man beakta proportionalitetsprincipen inom förvaltningen samt vilken grad av olaglig situation det är fråga om. Om verksamhetsutövaren inte själv på eget initiativ rättar till situationen, försöker man till att börja med förhandla och uppmana verksamhetsutövaren att få situationen i överensstämmelse med bestämmelserna eller tillståndet. Om förhandlingar och en uppmaning inte ger önskat, inleds förvaltningstvångsåtgärder, som kan effektiveras genom hot om vite, tvångsutförande eller avbrytande.

Utifrån skedda olyckor, olägenheter och tillståndsöverträdelser bedöms tillståndsvillkorens tillräcklighet i samband med följande periodiska besiktning.

Genom anmälningar om olägenheter / anmälningar från allmänheten samt klagomål kan myndigheterna få viktig information om de miljörisker som anläggningar medför. De uppgifter om tillståndspliktiga verksamheter som fås på detta sätt utgör en mycket viktig del av tillsynen. De ärenden som anförs i besvären ska alltid utredas och

sakernas riktighet kontrolleras innan åtgärder krävs av verksamhetsutövaren. Alla inkomna besvär och anmälningar om olägenheter registreras. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att e-postmeddelanden arkiveras på behörigt sätt så att alla tjänsteinnehavare också senare har tillgång till dem. Vid behov måste man kunna reda ut om en fråga har lyfts fram redan tidigare. Anmälningar från allmänheten (som görs av någon annan än en part) bedöms från fall till fall, och obefogade anmälningar kan lämnas obeaktade.

Organisering av tillsynen och dess resurser

I Raseborg är miljö- och byggnadsnämnden tillsynsmyndighet enligt miljöskyddslagen. Inspektionsrätten har delegerats till tjänsteinnehavarna, dvs. miljöinspektörerna.

För skötseln av uppgifterna som miljöförvaltningsmyndighet i Raseborg står 5,5 årsverken till förfogande (1 årsverke = 220 dagsverken). Av dessa är 1,0 årsverken kanslist och 0,25 årsverken sköter ärenden som gäller tillstånd för miljöåtgärder enligt markanvändnings- och bygglagen. 4,25 årsverken har delats mellan miljöskydd och miljötillsyn. En stor del av dessa går åt till s.k. förebyggande arbete, såsom att ge utlåtanden, rådgivning och annan handledning.

Miljötillsynen har ca 2,0 årsverken till sitt förfogande för det egentliga tillsynsarbetet. Utöver de på förhand planerade periodiska inspektioner som anges i tillsynsplanen utför de anställda inom resultatområdet för miljöskydd inspektioner som förutsätts i samband med de tillstånd eller anmälningar som miljöskyddslagen kräver, klagomål och olika anmälningar från allmänheten, olyckor, ärenden enligt avfallslagen, naturvårdslagen, vattenlagen, vattentjänstlagen, terrängtrafiklagen och marktäcktslagen samt deltar i inspektionerna vid anläggningar som övervakas av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland.

Det totala antalet inspektioner och tillsyns-, terräng- och rådgivningsbesök har år 2020 varit 112, 2019 125 och 2018 197 stycken inspektioner/tillsynsbesök per år (halva 2018 och 2019 hade miljöbyrån ett extra årsverke). Inspektioner till miljötillstånds- och anmälningspliktiga och registrerade verksamheter har varit 11/2020, 20/2019, 15/2018. En viss variation i kategoriseringen har förmodligen påverkat siffrorna.

För de på förhand planerade periodiska inspektioner som anges i tillsynsplanen står ca 1,0–1,2 årsverken till förfogande.

Miljötillsynen utförs i praktiken genom inspektioner och andra besök på plats, genom att låta göra utredningar, låta mäta utsläpp och miljökonsekvenser samt genom att granska de utredningar och rapporter som miljöförvaltningsmyndigheten förutsätter. När en lagstridig situation har uppdagats, ingriper man i saken genom anvisningar och rådgivning, anmärkningar, uppmaningar och vid behov genom förvaltningsstäv. I vissa situationer är det också nödvändigt att göra en anmälan till polisen för förundersökning. En viktig del av tillsynen är dokumentering av ärenden: skrivande

av inspektionsprotokoll, fotografering och sparande av fotografier, sparande av uppgifter i miljötillsynens informationssystem osv.

Förhandstillsyn och tidigt ingripande är effektivare resursanvändning än utredning av problem i efterskott; resurserna borde hållas på en jämn nivå, så att inspektionsintervallen inte blir för långa.

Samarbete mellan myndigheter i fråga om tillsynen

Inom miljötillsynen samarbetar man med flera olika parter. Centrala externa samarbetsparter är Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, Västra Nylands räddningsverk och polisen (polisstationen i Raseborg och enheten för ekonomiska brott i Esbo). Inom staden är de viktigaste samarbetsparterna byggnadstillsynen, miljöhälsotillsynen och samhällstekniken.

Andra samarbetsparter är bl.a. stadens avfallshanteringsrådgivning, landsbygdsmyndigheterna, arbetarskyddsmyndigheterna och de kommunala miljövårdsmyndigheterna i närområdet. Samarbetet sker från fall till fall och med olika samarbetspartner hålls också regelbundet samarbetsmöten där man kommer överens om gemensamma riktlinjer.

Närings-, trafik och miljöcentralen i Nyland (NTM)

Samarbete kring miljötillsynen sker genom deltagande i NTM-centralens inspektionsbesök. Inspektörerna strävar efter att gå igenom årsrapporter och andra rapporter för NTM-centralens tillsynsobjekt. Vid behov görs inspektions- och tillsynsbesök för NTM-centralens räkning t.ex. i samband med en anmälan om olägenhet eller vid en olycka. Anmälningar från allmänheten gällande anläggningar som övervakas av NTM-centralen förmedlas till den ansvarige övervakaren av anläggningen vid NTM-centralen. Anmälarna får också allmän rådgivning i skötseln av ärendet. Man kan också samarbeta vid beredningen av utlåtanden i fråga om tillståndsansökningar för anläggningar som övervakas av NTM-centralen.

Tillsynssamarbete med NTM-centralen bedrivs dessutom gällande objekt med förorenad mark, olyckor, miljöbrottsmål och utbildning. NTM-centralen ger också experthjälp i anslutning till lagstiftning och specialbranscher.

Västra Nylands räddningsverk (LUP)

Räddningsverket ber vid behov om experthjälp vid olyckor som kan orsaka förorening av miljön. Räddningsverket meddelar också mindre allvarliga fall till miljötillsynen för att man ska kunna bedöma om de vidtagna åtgärderna är tillräckliga och vilka uppföljningsåtgärder som behövs. Med räddningsverket hålls regionala samarbetsmöten tillsammans med övriga miljövårdsmyndigheter i Västra Nyland cirka en gång om året. Utlåtande om ansökan om miljötillstånd begärs av räddningsverket närmast om det i verksamheten hanteras eller upplagras bränslen eller andra farliga kemikalier.

Polisen

Samarbete med polisen sker både lokalt med polisstationen i Raseborg och i miljöbrottsmål regionalt, tillsammans med andra miljövårdsmyndigheter i Västra Nyland, polisinrättningen i Västra Nyland, NTM-centralen i Nyland och

åklagarämbetet. Samarbetsmöten hålls cirka en gång om året, där man bland annat går igenom fall som är under utredning och processen för utredning av miljöbrott.

Byggnadstillsynen

Samarbete sker nästan dagligen i samband med olika tillsynsärenden, bl.a. i anslutning till osnygga fastigheter, jordvärmebrunnar och avloppsvattensystem i glesbygden. Vid behov ges och begärs utlåtanden i miljötilstånd- och bygglovsärenden.

Miljöhälsotillsynen

Samarbete görs i tillsynsärenden som gäller olägenheter för hälsan, bl.a. rökolägenheter och hushållsvattnets kvalitet samt i tillsynsärenden som gäller skadedjur. Vid ansökan om miljötilstånd ska utlåtande alltid begäras av miljöhälsotillsynen.

Uppdatering av tillsynsplanen

Avsikten är att tillsynsplanen ska uppdateras med minst 4 års mellanrum i början av miljö- och byggnadsnämndens mandatperiod. Om ändringar i lagstiftningen medför behov av att justera tillsynsplanen, kan den uppdateras oftare. Tillsynsplanen utarbetas av miljötillsynen och planen förs till miljö- och byggnadsnämnden för fastställande.

För att tillsynsplanen ska kunna genomföras på det sätt som presenteras förutsätts att resurserna finns tillgängliga vid den tidpunkt som krävs, förutom för de egentliga inspektionerna också för att utföra de arbeten som hänför sig till eller följer av dem, såsom eventuella uppmaningar till åtgärder och andra utredningsarbeten.